

„Danskere“

ET NYTTEDS- OG OPBYGGELSESLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af

Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere“ udgaa Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang:

De Forenede Stater \$2.00. Udlandet \$2.50. Bladet betales i Forskud.

Bestilling, Betaling, Adresseforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere“s Kontor.

Advertising rates made known upon application.

Naar Læserne henvender sig til Folk, som avterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det avterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

National Lutheran Council's eksekutiv Sekretær, Dr. Lauritz Larsen er rejst til Europa for at konferere med vore Kommissionærer derovre om Tilstanden iblandt vore lutherske Troesbrødre. Dr. Larsen siger i et Telegram, at han er helt overvældet af, hvad han har set og hørt om Nød og Trang. Han beder den lutherske Kirke i Amerika om at yde saa meget, at vi kan give de nødlidende i Europa den hele Sum, der fra først var beregnet \$1800,000.00. Den 5. Aug. stod Indsamlingen saaledes: Af 10,265 Menigheder havde 4,075 rapporteret. 6,190 havde saaledes ikke rapporteret. Menighederne, som havde rapporteret, gav \$887,837.93. De tavse er saaledes blevet de nødlidende \$912,162.07 skyldig. Dette til deres Overvejelse.

Dr. Larsen var i Geneva den 10. Aug. og i Paris den 14.

Dansk Smør til Amerika. Forleden kom der til New York 45,400 Dritler dansk Smør — tilsammen mere end 5 Millioner Pund. En saadan Mengde Smør kastet ind paa Markedet bragte Priserne til at synke betydeligt. Stærkest føltes Prisdælingen i New York, men ogsaa i andre Byer paavirkedes Smørpriserne deraf. Naar man i Danmark har bestemt sig til at sende saa store Smørladninger til Amerika, saa har det vel for en Del sin Grund i den Kurs de danske Penge staa i for Tiden; men saa burde vi jo ogsaa haabe, at saadanne store Udførsler af danske Varer burde bringe de danske Penge op til deres normale Værdi.

En Taksigelses Gave.

Hjemme i København bygger man en Taksigelses-Kirke, og idet man rejser denne Kirke til Herrens Ære og Evangeliet Udbredelse iblandt vort Folk, siger man derved Herren Tak, fordi han gav os „De sønderjyske Landsdele“ tilbage. Danmark fik dem igen uden Sværdslag og Blodsudgydelse fra dansk Side; thi Herren gav dem til Danmark paa de helliges Bønner; derfor siger det troende danske Folk Tak til Herren ved at rejse ham en Kirke i København. Saaledes bør det være! Men vi, som boer herovre i Amerika og tilhører Den forenede danske Kirke, hvad bør vi gøre? thi det er vel kun faa, der sender en Gave over Havet til Taksigelses-Kirken i København. Vi kan gøre dette — thi vi bør ogsaa sige Herren Tak for Slesvigs Genindlemmelse i Danmark. — Vi kan bygge en Taksigelses-Skole for Ungdommen i vort Samfund. En bedre Arv kan vi neppe give de

unge, som vokser op iblandt os. Jeg har altid, naar Lærerlønslisterne blev mig tilsendt, begyndt Indsamlingen snarest mulig og ikke standset, før Maalet var naaet eller overskredet. Jeg ansaa det for min hellige Pligt, at intet Arbejde blev forsømt fra min Side. Saaledes ogsaa nu, da Samfundet har sat mig i Spidsen for Indsamlingen til vor Skolesag. Men denne Gang maa vi have eder alle med, hver Mand og Kvinde, unge og gamle; ja Børnene maa ogsaa saa gerne være med — med til at takke Herren for Sønderjydernes Tilbagekomst til Danmark ved at give en Taksigelses Gave til at genopbygge vor Skole. Vi kan godt kalde den en Taksigelses Skole; thi vi siger Tak, fordi vi ikke var under fremmed Aag, og fordi vi fik vore fangne og plagede Brødre tilbage. Ja lad os nu ret sige Tak paa den Maade!

Som et Eksempel paa, hvor haardt vi trænger til en ny og udvidet Skole, skal jeg meddele hvad der blev mig sagt i Fjor, da jeg kørte fra Aarsmødet i Cedar Falls pr. Automobil til Brush, Colo. Vi standede nemlig Søndagen over i en By i Nebraska, og Folkene spurgte: „Hvad blev der gjort med Skolesagen?“ Og da jeg havde meddelt Resultatet, svarede Konen i Huset: „Vi er meget kede af, at det trækker saa langt ud med at faa bygget en tidssvarende Skole. Vi havde en Søn paa Dana for to Aar siden. Han var glad ved at være der, selv om han syntes, Bygningerne er alt for simple. Men en yngre Søn, som besøgte ham i Blair, mente ikke Bygningerne var saaledes, man kunne være tjent med dem. Derfor, da han saa sidste Aar skulde paa Skole, vred han sig ved at gaa til Dana og fik saa Lov at gaa til en norsk Skole. Vi vilde meget hellere, at vore Børn gik paa vor egen Skole, og vi er mere end villig til at betale, hvad det koster, bare vi maa faa Lov til at faa en tidssvarende Skole i alle Maader.“

Se, saaledes staa vort Folk og venter paa en god Skole. Lad dem faa den! De er rede med deres Taksigelses Gave. Se t. Eks. Giverne ved Aarsmødet, Befolkningen i Staplehurst og Vennerne i S. Dakota tillige med mange andre. Er du rede med din Taksigelses Gave? Paa Komiteens Vegne. J. J. Kildsig.

SOUTH DAKOTA ON THE MOVE.

As a member of the Subscription Com. which was elected to raise the half million for Dana College, I wish to give you my experience after two weeks work. our people have not been educated up to giving large sums to the Synod, they have never been asked for anything big up to this so their quota looks almost impossible to them, and they are very much afraid it cannot be raised, many congregations are building, or otherwise improving their church property—such is the situation in South Dakota and I imagine the same holds good everywhere. But they had committees to assist me, and after talking the matter over we would survey the field and get a list of the members on paper, the committee would then estimate an amount for each name based on their ability and willingness to give, so that the whole amount might be raised, and when this had been done, it no longer looked impossible in fact it seemed wholly possible and with five years in which to pay, and no interest, it looked still better. The committees became interested and then enthusiastic. Now for actual results. We have at Vermillion a Danish Mission society with less than a dozen members. This society has

subscribed \$4850 and we will get more. Rockfield (Neve pastor) 24 confirmed members with a quota of \$4000 has \$2000 on the list, the committee has been busy harvesting, but when they do move they will go over the top. Beresford same pastor quota \$5000 I spent one day there \$2350 was subscribed and the committee told me when I left that they had hopes of getting \$7000. Went from there to Spring Valley (Jersild pastor) where I spent one day. These people had just gathered \$2000 for a church basement, but we went right ahead, quota \$4000 and in one day we got \$3250 on the list. Committee thought we would get about \$5500. From there I visited Turkey Valley same pastor quota \$3000 and in one half day got \$1500 on the list, and committee was willing to finish the work. Next was Viborg (Christensen pastor) quota \$4000. One days work gave us \$2300. Maple Grove same pastor had not been notified, and so had no committee I thought it better to wait until they are organized, their quota \$3000 will come I have no doubt. How is this for a beginning in South Dakota. Yours for a half million, C. Christianson.

Børnehjemmene trænger til Penge

Børnehjemmene koster henved 900 Dollars om Maanedet at holde i Gang. Der forestaar to Maaneders Udbetaling, og der er ingen Penge i Kassen. Kunde I ikke, I kære Menigheder, til Trods for Høstravligheden skynde eder at sende Penge til Samfundets Kasserer, Mr. Otto Hansen, Blair, Nebr.

A. P. Hansen, Medlem af Bestyrelsen.

Brødre i Nød.

Den 22. Juli var der indbudt til en Konference paa Rigas Strand mellem de baltiske Stater. Man vilde her drøfte Grænsespørgsmaalene, kulturelle, sociale, sanitære og militære Spørgsmaal. En Række lettiske Statsmænd skulde repræsentere den nye Republik. Hensigten var jo, at ikke alene Letland, men ogsaa de øvrige Randstater skulde faa deres Forhold baade indad og udadtil i Orden.

Letland har ifølge Kr. Dagbl. siden Løsrivelsen fra Rusland haft meget store Vanskeligheder at kæmpe imod, og Landets Befolkning har tidt været udsat for stor Nød. Nu synes der imidlertid Fremgang at spore. Det meddeles saaledes, at Landet indtil 1. Maj i Aar har udført Varer for 347 Mill. lettiske Rubler, mens Indførslen kun har været 277 Mill. Man har navnlig udført Træ og Hør, og Indførslen har væsentlig bestaaet i de allernødvendigste Artikler: Salt, Mel, Sukker, Sild og Petroleum. Her fra Landet er afsendt en Del Korn, og en Del Saaakorn vil blive sendt i den nærmeste Tid.

Mens det saaledes synes at lysne paa det handelsmæssige Omraade for det haardt prøvede Land, er den lettiske Kirke desværre stædt i den største Nød. Landet har omkring 2 Mill. Indbyggere, og de fleste af disse hører til den evangelisk-lutherske Kirke. Denne Kirke har lidt frygteligt baade under Krigen og under det bolshevikiske Rædselsherredømme i første Halvdel af 1919. Det haardeste Stød var det naturligtvis, da man myrdede Præsterne eller førte dem bort som Gidsler. Men til dette kom den rent materielle Skade: Ødelæggelse af Kirker og Præstegaarde. Dette Uvejr har siden lammet alt Menighedsliv.

Mange Kirkebygninger er udplyndrede og beskadigede, ja helt ødelagte. Blandt saadanne kan nævnes de historiske Kirkehuse i Salaspilz (Kirkholm), Koknese (Kokenhusen) og Itschkile (Uexkull). Disse Kirker, der var de første kristne Kirker i Landet,

blev rejst for omtrent 700 Aar siden, da de tyske Ridderordener slog Rod i disse Egne. Efter Reformationens Indførelse i Tyskland og de nordiske Lande blev ogsaa Letlands Kirke evangelisk-luthersk.

Man kan sige sig selv, at Menighederne under de nuværende trykkende Forhold ikke selv kan genrejse de ødelagte Kirker og Præstegaarde, og som Forholdene i Øjeblikket ligger for Staten, kan der ikke fra den ventes synderlig Hjælp.

Af de Nødraab, der er udsendt fra den lettiske Kirke, gengiver vi et enkelt: „Sognet Doles Kirke, sydøst for Riga, har gentaget Gangen siden 1915 lidt under Krigen. Taget blev repareret ved Hjælp af Menighedens egne Midler, men ved Bermonds Angreb i Fjor blev Kirken paany beskadiget. Nu har den hverken Tag eller Vinduer, Dør eller Taarn. Regn og Sne vil snart ødelægge det, som ved hurtig Hjælp endnu kunde reddes. I Sognet Dole er hele Landstrækningen forvandlet til en Ørken. Af de 4000 Menighedsmedlemmer er kun 1400 tilbage. Disse Menneskers Velstand er ødelagt, og de kan ikke uden Hjælp udfra genrejse deres Gudshus.“

Dette er kun et enkelt Eksempel, og det kan fuldstændig gøres med mange lige saa gribende. Man regner, at der til Genrejsning af Kirkerne m. v. skal bruges 7—8 Mill. lettiske Rubler.

Det er klart, at Menighedslivet maa lide meget under saadanne Forhold. Og med Rette siger lettiske Kirkemænd, at Skaden bliver dobbelt stor i en Tid, da det mere end nogen Sinde før er nødvendigt, at Kirken til sit Arbejde for Folkets kristelige og moralske Opvejning faar de bedst mulige ydre Kaar.

Den lettiske Stat vil yde sin Hjælp, men den kan ikke dække det hele. Den staa overfor kæmpemæssige Vanskeligheder: Flygtningenes Hjemsendelse alle Vegne fra, deres første Forsørgelse efter Hjemkomsten, Jordens Udstykning til de jordløse, Smaabrugernes Forsyning med Inventar og Dyr, Krigsinvalidernes Forsørgelse og en Del andre Opgaver kalder paa Støten.

Med alt dette for Øje er det forstaaeligt, at den lettiske Kirkes Mænd vil søge Hjælp hos Søsterkirkerne i Udlandet, og her bør den danske Kirke ikke holde sig tilbage, naar der kaldes paa den.

Indtil dette sker, bør den levende Menighed yde Forbønnens uvurderlige Hjælp. Under de gode og fredelige Kaar, vi har levet og lever under, har vi en dobbelt Grund til Forbøn for de Kirker, der har prøvet Trængslerne.”

Efterskrift. Under den Indsamling, som National Lutheran Council i Udlandet forestaar vi, at der er en Del Menigheder og Præster som endnu intet har gjort for at lindre Nøden iblandt vore Troesbrødre paa den anden Side af Østersøen, men derimod undskyldt sig med at det var „tysk Propaganda“. Det er at haabe, at det forsømte maa oprettes til Herrens Ære og vore Troesbrødres Lindring. J. J. K.

Til Betænkning og Handling.

(A. J. Dahm.)

I „Danskere“ for 4de August har Pastor A. Kirkegaard en Artikel, hvori der findes god og nødvendig Oplysning om Pastor Chr. Christensens nuværende Omstændigheder. Vi faar at vide, at han skylder en Del Penge paa den lille Ejendom, han har købt for \$3,100 i Laurens, N. Y. Med den Gæld kan han ikke vente at betale sin Ejendom, kan vi nok forstaa, uden han faar mere Hjælp fra Venner end den, han allerede har faaet. Han har jo faaet Hjælp til at købe

sin Ejendom for i de ca. \$2000 der blev indsamlet til ham; men vi forstaa af Past. Kirkegaards Artikel, at han trænger til en Del mere. Saa vidt jeg ved, er der flere Menigheder i den forenede dansk lutherske Kirke, som ikke har været med at yde til ham. Om de vil tænke over hans Sag og handle rigtigt i Anledning af den, saa kan der endnu udrettes noget for ham, og om de, der allerede har været med at hjælpe ham, igen vil give lidt mere, saa vilde jo ogsaa dette være godt.

Vil alle Præsterne tale om at hjælpe Pastor Christensen, saa vil vist flere faa Lyst til at gøre det, og ikke alene faa Lyst, men føre Lysten ud i virkelig Handling.

Pastor Christensen er en haardt prøvet Mand. Han har i over 25 Aar haft Bryderiet af sin Sygelighed, og af den Misforstaaelighed fra de uerfarnes Side, som altid plejer at følge med saadant. I sine Ungdomsdage var han en Mand, der tegnede til at kunne blive en meget dygtig Præst, og det var jo Præstegemingen, han frem for alt havde Lyst til. Gid han igen kunde vinde sin Helbred og komme ind i Gerningen igen.

Jeg kan ikke stille mig i Spidsen for en Indsamling af flere Penge til ham eller være Kasserer; men der skal nok findes nogen anden, der kan og vil det. Mon ikke Pastor Kildsig igen kan og vil det?

Efterskrift. Naar jeg i sin Tid sluttede med at være Kasserer for Indsamlingen til Pastor Christensen, saa var Grunden den, at jeg var bestemt paa at rejse til Danmark den 13. Maj. Men da Rejsen blev opgivet, er jeg fremdeles rede til at tjene. Der er jo en Del Menigheder, som intet har gjort i den Sag; de kan fremdeles have en Lejlighed. Menighederne her i Vesten skulde bare lægge Mærke til, hvilke Summer Pastor Christensen fik fra Menighederne i Atlantic Kreds, hvor han er kendt og elsket. Ogsaa her i Vesten er Pastor Christensen Genstand for megen Kærlighed især paa de Egne, hvor han har arbejdet. Men andre har undladt at være med til at række en hjælpende Haand. Kom nu!

Eders i Tjenesten. J. J. Kildsig. Blair, den 13. Aug.

Smuler.

Af G. B. C.

13. Standard, Alberta, Canada.

Efter det skønne Møde sammen med Vennerne i Calgary og en udmærket Hvile paa Hotel Empress, saa vi en behagelig Morgenluft — der var nemlig faldet om Natten en meget velgørende Regn — bar det videre afsted selvfølgelig med Mr. „H. F.“ ud over de store Vidder, ca. 55 Mil.

Hele Selskabet bestod af „H. F.“, Præsterne L. H. Kjeller, J. K. Jensen, undertegnede og vor udmærkede Kusk Mr. Murthu.

Regnen om Natten, der havde lagt en Dæmper paa Støvet — den meget behagelige Luft om Morgenen samt Dronning Sol med det smilende Ansigt og en livlig Samtale om baade gammelt og nyt — alt dette gjorde, at vi næsten førend vi anede det, svang ind i Storstaden Standard.

Aldrig saa snart holdt vi foran Præstegaarden førend Fruen stod i Døren med et velkommen her til Standard, Hjem og Kirke.

En livlig Ordveksling om mangt og meget vedrørende baade Menighed og Samfund, Kirken og Staten, Canada og Uncle Sam's Land, samt en Forfriskning af det bedste Huset formaede i Forbindelse med Stilhed til Bøn og Betragtning af Herrens Ord, saaledes ilede Eftermiddagen fra os.

Aftenmøde Kl. 8. Daglyset varer til Kl. 10 om Aftenen.

Om Sommeren er det Lysbesparelse at leve i Canada.

Imidlertid en hel Flok Mennesker til Aftenmødet, der med Opmærksomhed lyttede til Herrens Ord. Hvor er det dog vidunderligt med Herrens Ord — den gamle velsignede Bibelbog — gammel som det er; men altid lige frisk og evigt ungdommeligt, mægtigt til baade at skabe Trang i Sjælene og samtidigt at stille denne Trang i vore Hjerter. Vi mærkede Ordets Kraft i vore Sjæle gennem de varme Vidnesbyrd som Brødrene frembar.

Om anden Dags Formiddag Kl. 10 havde Menigheden et særligt Menighedsmøde, hvor flere Sager blev ordnet paa en skøn Maade, der aabenbart vil medføre rig Velsignelse for Standard Menighed. Menigheden kaldte Præst med en Løn af \$1200, Højtidssofre og fri Bolig og subskriberede en extra Gave til Pastor J. K. Jensen af mindst \$600 nu ved hans Afrejse.

Ved Siden heraf subskriberede Standard Menighed en ca. \$350 til Indremissionsarbejde.

I Forbindelse hermed hilses Menigheden med Ordene: „Giver! saa skal eder gives.“

Videre var der baade Eftermiddags og Aftenmøde. Mange vare tilstede særligt om Aftenen.

Pastor L. H. Kjeller og undertegnede talte frit den store Hovedsag: „Sjælens Frelse“, dernæst talte vi hver især de store Opgaver som vi havde som vore specielle Hverv. Pastor Kjeller talte N. Dakota-Distriktets Indremissionsag og undertegnede talte den forenede Kirkes Opgaver.

Den sidste Aften var en forunderlig gribende Aften, Ordet havde frit Løb.

En „plask Regn“ faldt udenfor Kirken i Natursens Verden — en stor fælles Glæde for os alle — men vi mærkede ogsaa en „plask Regn“ indenfor Kirken.

Baade den ydre Regn og den indre gjorde at Mødet blev meget sent. Men der var ingen Hast over Standardfolket. Vi drog alle hver sin Vej med Glæde. Vi følte Herren var os nær.

Om anden Dag eller rettere den tredje Dag tog vi en lille Tur ud at bese vore Venners dejlige Hvedemark. Alt staa meget lovende ude paa Markerne. Folket venter en rig Høst. En rig Høst vil sikkert komme i Favør af den halve Million til Skolesagen.

Denne Formiddagstur endte med flere Besøg og sidst hos Pioneerfamilien Jens Rasmussen tidligere velkendt i Elk Horn. Der spiste vi til Middag. Adskillige Venner var kommen tilstede. Med et lille Slutningsord bød vi saa Vennerne Farvel. Turen gik samme Eftermiddag til Basanua, en By paa Hovedbanen til Winnipeg. Her maatte Pastor Kjeller og undertegnede vente til Kl. 2.45 A. M. Vi fulgtes ad til Moose Jaw, hvor vore Veje skiltes ad. Pastor L. H. Kjeller rejste nu hjem, medens Turen for mig gik videre til Storstaden Winnipeg, Manitoba.

14. Winnipeg. Til denne Rejse medgik Dagen og den næste Nat til Lørdag Morgen Kl. 7.

Trods Syvtiden — ved den Tid sov jo i vore Dage de allerfleste Byfolk — var der dog en Mand paa Benene fuld vaagen. Det var Pastor N. Damskov. Aldrig saa snart var jeg af Toget førend den kendte Røst lød: Velkommen her til Winnipeg, Canadas Chicago.

Winnipeg omfatter et meget stort Landomraade. Byen har et Indbyggertal af ca. 275,000. Byen er meget smuk. Hovedgaden „Marie Street“ er vist den bredeste i nogen By i Verden. Den store, bekendte „Red River“ løber igennem Byen. Forretningskvarteret er meget im-